

**Lausuntoyhteenveto: Lainsäädäntöhanke poliisilain 5 luvun 34 §:n ja pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n muuttamisesta
(SM023:00/2025 Säädösvalmistelu)**

Sisällys

Sisällys	2
1 Hanke ja lausuntopyyntö	3
2 Lausuntopalaute	3

1 Hanke ja lausuntopyyntö

Eduskunnassa käsiteltiin hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 15/2025 vp). Rajavartiolaitokselle ehdotettiin muun muassa yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitet toiminnan ja sen laajentamisen toimivaltuuksia. Eduskunta hyväksyi 3.6.2025 hallituksen esitykseen HE 15/2025 vp sisältyvät lakiehdotuksen rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta sekä muut lakiehdotukset.

Eduskuntakäsittelyn yhteydessä hallintovaliokunnan saamasta selvityksestä ilmeni, että poliisilla ei ole oikeutta ehdotetun tietoverkossa tehtävän peitet toiminnan laajentamiseen, kun kyseessä on törkeä laittoman maahantulon järjestäminen. Valiokunta on aiemmissa PTR-viranomaisten (poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos) toimivaltuuksia koskevissa kannanotoissaan (mm. HaVM 1/2024 vp—HE 107/2023 vp) pitänyt perusteltuna, että salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevia säännöksiä uudistetaan yhdenmukaisesti ja että sääntely on tältä osin mahdollisimman samansisältöistä. Samoin valiokunta on todennut, että esitutkintaviranomaisten käytössä olevien tiedonhankintakeinojen yhdenmukainen sääntely on keskeistä toimivan viranomaisyhteistyön näkökulmasta.

Hallintovaliokunta piti tärkeänä lähtökohtana Rajavartiolaitoksen tiedonhankinta- ja pakkokeinojen vastaavuutta poliisin ja Tullin kanssa. Lainsäädännön yhdenmukaistamistarve liittyy 1.9.2025 voimaantulleeseen rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun muutoslakiin ja erityisesti yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitet toiminnan toimivaltuuksiin poliisilaissa ja pakkokeinolaissa.

Sisäministeriö asetti 18.8.2025 lainsäädäntöhankkeen poliisilain 5 luvun 34 §:n ja pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n muuttamisesta. Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle laiksi poliisilain 5 luvun 34 §:n ja pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n muuttamisesta lähetettiin lausuntokierrokselle 5.9.–16.10.2025. Sisäministeriö pyysi lausuntoa seuraavilta tahoilta, joista tähdellä (*) merkityt antoivat lausunnon: Oikeuskanslerin virasto (*), oikeusministeriö (*), Poliisihallitus (*), puolustusministeriö (*), Rajavartiolaitos ja Tulli (*).

2 Lausuntopalaute

Oikeusministeriö toteaa, että esitysluonnoksessa muutostarve on tunnistettu asianmukaisesti ja esitysluonnoksen tavoitteita ehdotuksineen pidetään kannatettavina. Esitysluonnoksessa esitettyjen kannanottojen lisäksi oikeusministeriö pitää tärkeänä, että perusteluista täydennettäisiin lisäämällä toimivaltuussääntelyn välttämättömyysarviointiin liittyvät perustuslakivaliokunnan kannanotot: toimivaltuutta ei tee välttämättömäksi pelkästään havainto valtuuden tehokkuudesta (PeVL 36/2002 vp, s. 6), vaan perusoikeusrajoitusta voidaan pitää välttämättömänä, jos rikosta ei pystytä useinkaan selvittämään ilman pakkokeinon käyttämistä (PeVL 32/2013 vp, s. 4). Oikeusministeriö katsoo, että jatkovalmistelussa säätämisyjärjestysjaksoa on syytä täydentää sen osalta, millä perusteilla poliisin toimivaltuuksien

laajentamisen ehdotetulla tavalla katsotaan olevan perusoikeuksien rajoitusedellytysten kannalta hyväksyttäviä.

Puolustusministeriö katsoo, että esitetyt lisäykset pakkokeino- ja poliisilakiin yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan laajentamisesta selkeyttävät voimassa olevaa lainsäädäntöä. Muutosta pidetään tarpeellisena. Puolustusministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että hallituksen esityksen mukaisen poliisilain ja pakkokeinolain uudistamisen myötä yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan laajentamisen sääntely ei olisi samansisältöistä kaikkien rikostorjuntaviranomaisten osalta. Puolustusministeriö esittää sisäministeriölle, että muutokset sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa annettuun lakiin sisällytetään nyt käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen liitelaiksi. Puolustusministeriö voi erikseen toimittaa säännösehdotukset yksityiskohtaisine perusteluineen sisäministeriölle.

Oikeuskanslerinvirasto toteaa, että esityksestä on toistaiseksi osin vaikea saada käsitystä siitä, mitkä ovat sen tosiasialliset vaikutukset. Esityksessä on todettu, että sillä ei tule olemaan merkittäviä vaikutuksia. Jatkovalmistelussa olisikin yhä syytä pohtia, millä tavoin esityksen vaikutuksia siinä kuvataan. Tämä on erityisen keskeistä sikäläkin, että eduskunnan perustuslakivaliokunta on useaan otteeseen kiinnittänyt huomiota siihen, että pakkokeinojen ja esitutkinnan sääntelylle on ollut ominaista kehitys, jossa toimivaltuuksia lisätään tai niitä laajennetaan vähittäin.

Suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä koskevassa luvussa on käyty läpi asiassa merkityksellisiä ihmis- ja perusoikeusvelvoitteita sekä perustuslakivaliokunnan aiempia lausuntoja ja muun ohella perusoikeuksien rajoitusperusteita. Jatkovalmistelussa kyseistä lukua on vielä täydennettävä, sillä asiassa tehtävä varsinainen oikeudellinen arviointi siinä puuttuu. Yksinomaan perustuslain pykälien ja muiden oikeuslähteiden mainitseminen ei ole riittävää, vaan esityksessä on myös kerrottava, millä perusteilla ehdotettavien säännösten katsotaan olevan sopusoinnussa näihin nähden.

Oikeuskanslerinvirasto kiinnittää huomiota siihen, että samanaikaisesti on vireillä useita lainsäädäntöhankkeita, jotka merkitsevät suunnitellusti poliisilakiin tehtäviä muutoksia. Hyvään lainvalmisteluun kuuluisi hankkeiden mahdollisimman selkeä yhteennivominen ja vähintäänkin selostaminen erillisissä hallituksen esityksissä. Tämä on tarpeen myös vaikutusarvioiden tekemiseksi.

Rajavartiolaitoksella ei ole esityksestä lausuttavaa.

Poliisihallitus pitää sisäministeriön valmistelemaa hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi poliisilain 5 luvun 34 §:n ja pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n muuttamisesta kannatettavana ja perusteltuna. Hankkeelle asetettu tavoite, parantaa rikostorjunnan tilaa ja varmistaa, että salaisia tiedonhankintakeinoja ja salaisia pakkokeinoja koskevia säännöksiä uudistetaan yhdenmukaisesti ja että sääntely on tältä osin mahdollisimman samansisältöistä ja on niin ikään perusteltu. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan hallituksen esitysluonnoksessa esitetyt muutokset selkeyttävät tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentamisen toimivaltuuksia.

Tulli kannattaa hallituksen esitystä ja sen sisältämää erityisesti yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoimen yhdenmukaistamistavoitetta. Esitutkintaviranomaisten

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

rikostiedustelun ja pakkokeinojen yhdenmukaistamistavoite on tärkeää tulevissa ja vireillä olevissa lainsäädäntöhankkeissa.